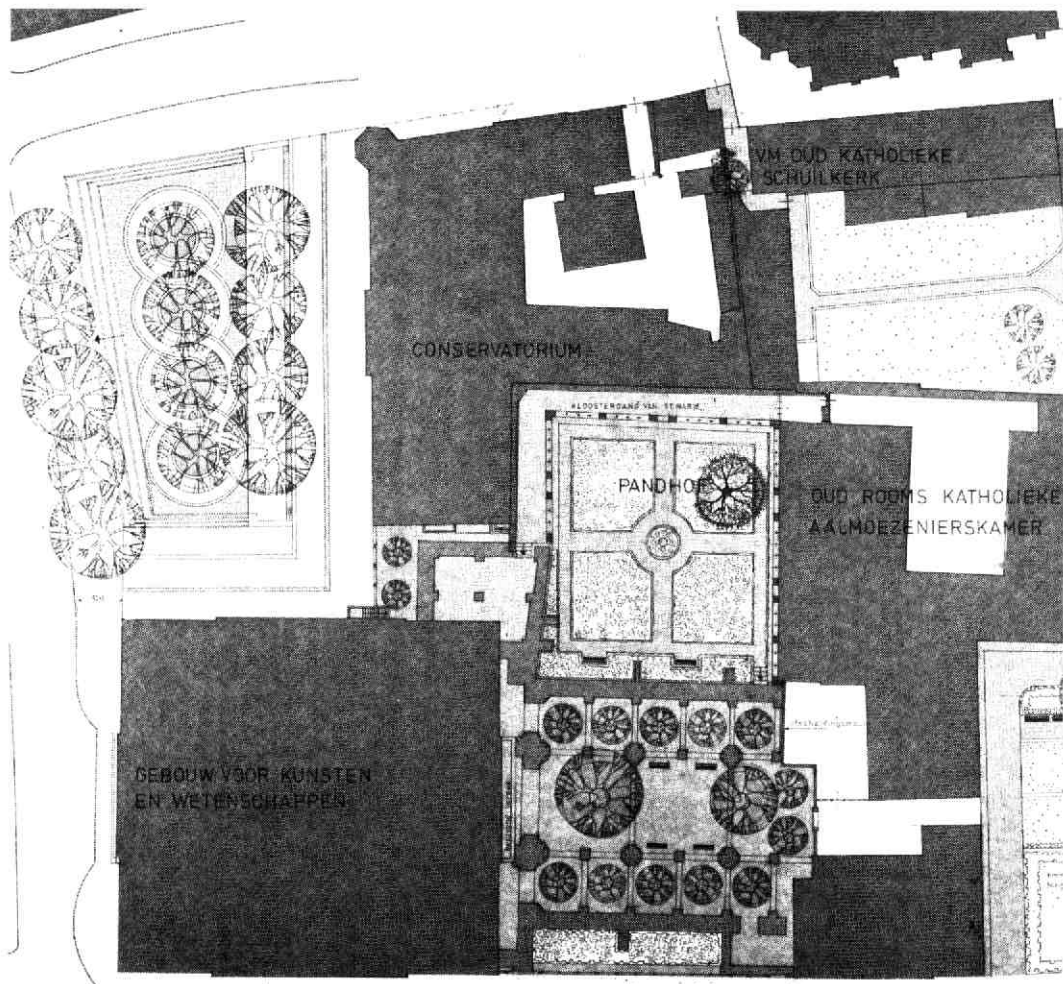


# Restauratie Domtoren en reconstructie Mariahoek

In deze jaargang willen we een oude gewoonte in ere herstellen door nieuws te verstrekken over restauraties in Utrecht. De gegevens hiervoor worden geleverd door de afdeling gebouwen en monumenten van de dienst van openbare werken.

Over restauraties in de provincie hopen we binnen afzienbare tijd ook bijdragen te kunnen laten verschijnen.

Om de draad weer op te vatten zullen we deze keer kijken naar een project dat uitgevoerd wordt en een dat al afgesloten is. Op 3 september van het vorig jaar is het herstelwerk aan de Domtoren, waarop de lift zo lang heeft staan wachten, echt begonnen. Het gebrek aan rijks- en gemeentefinanciën waarop de aanbesteding drie jaar eerder vastgelopen was, heeft gemaakt dat het maar een beperkte restauratie kan zijn. Alleen zwaar verweerde gedeelten natuursteen zullen vervangen worden, met name bij de galmgaten, evenals de balustrade van de tweede omloop. De torenkolos is ook wel erg blootgesteld aan de inwerking van alle weer en wind. Die hebben bovendien de ijzeren brugstaven van de restauratie uit het begin van deze eeuw danig doen roesten. Zij zullen nu



afgelost worden door bronzen staven, een materiaal dat beter tegen weersinvloeden bestand is. Roest bedreigde ook de ijzeren klokkenstoel uit 1906 dusdanig, dat de klokken sinds de zomer 1973 moesten zwijgen. Er zal nu opnieuw een houten stoel gebouwd worden, van Afrikaans hardhout, dat langer mee zal gaan dan modern metaal. Deze stellage zal geplaatst worden op een betonnen vloer. Die zwaardere constructie is nodig omdat het bouwen van een nieuwe stoel niet alleen wordt benut om de beiaard te restaureren (eind januari zijn alle klokken uit de toren getakeld), maar ook om hem uit te breiden met drie basklokken. De wens hiertoe is in 1929 reeds geuit door W. van der Elst in diens beschrijving van de Domklokken \*); de uitbreiding is dus geen luxegril maar uitvloeisel van onderzoek naar de ontwikkeling van het klokkenspel in de Domtoren. De Utrechtse Klokkenspelvereniging heeft het initiatief ertoe genomen, J. van der Ende adviseert bij de restauratie en uitbreiding (hopelijk zal hij dit werk in een publikatie kunnen vastleggen!), terwijl het werk wordt uitgevoerd door de firma Eijsbouts te Asten. Als alles naar wens verloopt, rekenen architect Baart de la Faille en aannemingsbedrijf Jurriëns erop dat de herstelwerkzaamheden in 1975 voltooid zullen worden.

#### Mariahoeck

Deze maand een jaar geleden is een totaal andersoortig werk voltooid. Een restauratie van de Mariahoeck zal nooit meer geboekstaafd kunnen worden, maar wat we nu dank zij een initiatief van de gemeentelijke monumentenafdeling wél kunnen zien is een deel van haar plattegrond op het terrein waar zij geprikt heeft. Allereerst is het terrein achter het gebouw van Kunsten en Wetenschappen weer ruim toegankelijk gemaakt door afbraak van de bunker aan de Mariaplaats. Ook de doorgang naast het conservatorium, het vroegere ziekenhuis Johannes de Deo, is uitnodigender gemaakt doordat de schuilkelder heeft plaatsgemaakt voor een verdiept pleintje met sierbestrating en bomen-in-de-dop, naar ontwerp van genoemde afdeling. Deze heeft zich ook over het plaveisel van de Mariahoeck ontfermd, terwijl verder de doorloop vanuit de Mariahoeck naar de Springweg overdag weer is ontsloten, zoals hij tot in de oorlog gefunctioneerd heeft.

Tussen het oude Johannes de Deo en K & W was de kloostergang van St.-Marie wel steeds te zien geweest, maar dat was dan ook het enige dat aan deze in de vorige eeuw afgebroken kapittelkerk herinnerde. Wie er nu gaat kijken, vindt de pandhof op middeleeuws niveau gebracht en werkelijk als tuin aangelegd; een plastic moet er nog komen. Ten noorden van de hof is bijna het hele schip van de kerk met verschillende steensoorten in het plaveisel aangegeven, d.w.z. het

verloop van de muren, de plaats van pilaren en zuilen en de gewelftraceeën. Dwarsschip en koor gaan schuif onder K & W; alleen de kapittelzaal kon net in de doorgang tussen dit gebouw en het conservatorium worden afgepaald. Op de bijgevoegde plattegrond is dit alles te zien, met inbegrip van de bomen en de Engelse tuinbanken, die dit plekje tot zo'n kostelijk rustoord in de binnenstad gemaakt hebben. Ter plaatse kan men zich de voorbije situatie nog beter voorstellen, doordat die op een plaquette tegen de zijmuur van café 't Glazen Huijs is aangebracht.

Thuis is het goed in het Jaarboek van 1971 er nog eens het artikel van Haakma Wagenaar op na te lezen. Mede op zijn aanvellingen is de plattegrond uitgezet. Opgravingen zijn er niet voor gedaan, omdat in het vrije terrein de fundamenten ofwel door de bunkerbouw al waren uitgebroken of door Pegusleidingen geblokkeerd liggen.

L. v. T.

\*) W. van der Elst, *De klokken van den Domtoren te Utrecht, Amsterdam (1929), 91. Zie verder Jaarboek 1973, 172, 175.*

---

## Lezingen in Amersfoort

Konden we in het februari-nummer de onderwerpen noemen van lezingen die door de A.W.N. en het N.K.V. in Utrecht zijn opgesteld voor Oud-Utrecht-leden, nu kan dit ook nog gedaan worden voor de laatste activiteiten van dit seizoen in Amersfoort.

Op 24 april zal F. A. Groen voor Flehite spreken over „Kastelen en kasteelruïnes in Zuid-Engeland”. Op 7 mei behandelt op uitnodiging van de afdeling Vallei en Eemland van de A.W.N. en de archeologische werkgroep van Flehite P. C. Beunder „de Romeinse castella te Zwammerdam en de scheepsvondsten in de haven aldaar”. Beide dialzingen beginnen om 8 uur 's avonds in de Breesstraat 82.

---

## Voorlichtingsfolder

In het Utrechts Nieuwsblad van 18 maart stond een berichtje over een reactie van het gemeentebestuur op een brief van ons bestuur. Wanneer de daarin aangekondigde folder, die meer begrip moet wekken voor de omgang met historische panden, klaar is, hopen we er uitvoeriger op terug te komen.

L. v. T.